

# SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inserati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 292.

V Ljubljani, v petek 19. decembra 1884.

Letnik XII.

## Državni zbor.

Z Dunaja, 17. decembra.

Današnja seja državnega zbora bila je jako živahna in je trajala od enajstih do petih popoldne. Levičarji so si na vso moč prizadevali vladi, zlasti kupčijskemu ministru, pred razhodom dati krepko zaupnico, ker jih silno v oči bode, da je v treh letih svojega ministrovanja za javni blagor več storil, kakor vsi njegovi spredniki iz liberalnega tabora. Pa kakor vsi dosednji napadi, spodletel jim je tudi ta najnovejši naskok.

### Interpelacije.

Precej v začetku seje odgovoril je g. naučni minister na Roserjevo interpelacijo o neprilichnostih in veliki gnječi v splošnji bolnišnici, ter obljubil, da bo vlada v tej zadevi storila, kar bode mogoče.

Poslanec Oberndorfer in tovariši interpelirali so potem ministra za deželno brambo, kako to, da je ministerski ukaz silno skrčil in poostiril oni paragraf vojne postave, po katerem je edini sin vojaščine prost, ako je oče nezmožen za delo?

Dunajski poslanci Neuber itd. interpelirali so ministerskega predsednika, hoče li krepko podpirati željo Dunajskih prebivalcev, da naj se vojaške vojašnice iz mesta prestavijo zunaj mesta?

In naposled interpeliral je še Exner denarnega ministra, zakaj se še niso dovršile obravnave zaradi dolga iz francoskih vojsk v spodnji in gornji Avstriji pa na Solnograškem.

Potem so bile v tretjem branji sprejete postave o nabiranju vojaških novincev v l. 1885 in o izjemnih postavah za Dalmacijo pa spodnjo Avstrijo.

### Naskok na kupčijskega ministra.

Doslej vršilo se je vse mirno; komaj pa je g. predsednik naznanil, da je na vrsti podaljšanje postave o krajnih (lokalnih) železnicah, vzdigne se načelnik levičarskega kluba ter zahteva, naj se pred tem predmetom obravnava predlog Neuwirthov glede lokalne železnice iz Št. Polita v Tuln in na Dunaj. V tem predlogu namreč Neuwirth očita kupčijskemu ministru, da se pri oddajanju omenjene železnice ni

držal prej omenjene postave. In ko bi zbornica trditvi Neuwirthovi pritrdila, bi s tem pokazala, da postava o lokalnih železnicah ni dobra, in da naj se toraj meni nič tebi nič ne podaljša, kakor priporoča železnični odsek. Levičarji so hoteli pri tej priliki zvedeti, se li smejo pri svojih napadih na kupčijskega ministra nadejati večine, ter so g. predsednika naprosili, naj pové, koliko poslancev bode glasovalo za in koliko zoper Chlumeckov predlog. Gosp. predsednik dal je toraj glasove šteti in naznanil, da je bil Chlumeckov predlog zavržen s 158 glasovi proti 136. Z levico glasoval je pri tej priliki tudi Coroninijev klub, razun poslancev Tržaških, ki so z desnico obsedeli, ker vidijo, da pač ne bi bilo prav na eni strani zoper kupčijskega ministra rogoviliti, na drugi strani pa od njega zahtevati posebnih pravic in dobrot za mesto Tržaško.

Ostalo je toraj pri dnevnem redu in pričela se je obravnava o podalšanju dosedanje postave o lokalnih železnicah, katero je pričel g. kupčijski minister baron Pino. Omenjal je, da dosedanja postava s koncem l. 1884 zgubi svojo veljavo. Treba jo je toraj ponoviti. Res ima nekatere pomanjkljivosti, in vlada je zaradi tega zbornici predložila že lani nov načrt. Ali železnični odsek je ta načrt dosedaj pretresel še le do 11. člena, in nikakor ni upati, da bi ga mogel skoraj dognati. Tudi v prihodnjem letu ne bo mogoče take postave hitro skleniti, ker bo imel zbor, akoravno se prej snide, dovolj opraviti z adreso, državnim proračunom itd. Bili bi toraj brez take postave, ako se dosedanja ne podaljša. In vendar je taka postava potrebna in koristna, kar priča že to, da se je na podlagi te postave izdelalo dozdaj že 1500 kilometrov krajnih železnic. Gosp. minister povdarjal je potem, da je nemogoče, da krajne železnice ne bi segale do glavnih železnic, kakor tirja manjšina, ampak da se dostikrat ravno zaradi tega delajo, da imajo posamezni kraji prilično zvezo z glavnimi železnicami. Zato bi bilo napačno pritrditi dostavku, ki ga priporoča manjšina. Gosp. minister govoril je mirno in stvarno, in večkrat mu je večina živahno pritrjevala z dobro-klici.

Zagovarjanje manjšine prevzel je dr. Herbst, ki je pa precej v začetku rekel, da mora že pri tej

priliki govoriti o železnici iz Št. Polita v Tuln in na Dunaj. Natančno je vedel povedati, koliko so imeli posamezni podvzetniki dobička pri tej železnici, in meni, da je g. minister pri oddaji ravnal preveč vsegamočno. Konečno priporoča, ako bi se dosedanja postava podaljšala, še neki dostavek, da minister ne sme in ne more dovoljevati krajnih železnic, ki bi se sklepale z glavnimi železnicami, ampak da je treba zanje posebne postave.

Govoril je še vladni zastopnik Wittek, potem pa je dr. Rieger krepko zavračal dr. Herbst ter mu klical v spomin, kako se je takrat, ko se je postava, katero hočejo sedaj podaljšati, prvič delala, ravno dr. Herbst za njo poganjal, ki jo sedaj pobija. Riegerju se je pa že tedaj zdelo, da bode postava pomanjkljiva, da se vladi daje prevelika oblast itd. Zakaj Herbst takrat ni imel pomislikov, ki jih ima danes? Rieger se je prepričal, da je taka postava potrebna, zato bode sedaj za njo glasoval, ker je nemogoče do novega leta izdelati drugo postavo.

Govoril je še Dunajski demokrat Steudel, ki je vladi očital, da za Dunaj nič ne stori, in da ima vsak vaški župan prav, kadar veljá proti Dunaji, kar pričajo najnovejši dogodki v Počah. Po nasvetu Javorskega bil je sprejet konec obravnave, in ko so še nekoliko besed spregovorili Herbst in Rieger, ki je Herbstu očital nedoslednost, pa poročevalec Hladik, bila je postava o lokalnih železnicah podaljšana, dostavek Herbstov pa zavržen, in prvi napad levičarjev na kupčijskega ministra brez težave odbit.

Tem ljutejši bil je drugi naskok, ki ga je napravila levica na kupčijskega ministra zaradi železnice iz Št. Polita v Tuln. Ko bi vlada ne bila imela čistih rok in mirne vesti, bi bila gotovo potlačena. Saj jenjajo vsi oziri in se ohladi najiskrenejše prijateljstvo, kadar gre za denar, in večina državnega zbora bi si gotovo ne hotla nakopavati očitanja, da kakemu ministru na ljubo, zapravlja državno premoženje. Pa g. minister je odločno in jasno ovrzel vse trditve nasprotnikov ter dokazoval, da je imel edine le državne koristi pred očmi, ko je dal „Länderbanki“ dovoljenje delati omenjeno železnico. Poslanec Neuwirth je svoje dokaze zajemal le iz časnikov, ki pa nič ne dokažejo, in ako je dal

## LISTEK.

### „Dvanajsterim večerom“ dodatek.

(Dalje.)

Ga ne bomo li po vsi pravici za norca zasmejovali, vidé ga, kako celo življenje deluje, žrtvuje bogastvo in odlikovanja in se vsemu odpové, kar koli mu prijetnega in slastnega zamore svet ponujati, in vse to za vzvišeno idejo, katero si je ali on sam domislil ali pa drugi in ki zunaj človeške misli nima nobene resničnosti? Res ne umem, toliko se truditi in pri tem vendar prepričan biti o — osodi, ki z enim samim udarcem neusmiljeno vniči vse, kar je kdo celo življenje zidal; da večkrat za svojo idejo celó življenje dati brez upanja, da bo vsaj onkraj pravični Bog vrnil to, kar je človek tukaj za resnico trpel in žrtvoval; za prazne sanje najdražje, kar človek ima zamenjati s črnim grobom, kjer ima začeti večnost brez luči življenja na vekomaj! Kdor more s takimi nazori človeštvo blažiti in navduše-

vati za blage čine, res, obéudovanja je vreden! A do zdaj se kaj takega ni še zgodilo, se tudi ne bo, ker se ne more. Zatoraj pa večja nesreča, o narod moj! te ni mogla zadeti, nego da so se ti rodili možje, ki te hočejo osrečiti s takimi nauki.

S takimi nauki osrečiti? Ne, ljubi Mirko, ali si že prečital pazljivo Jurčičeve „Rokovnjače“? Jaz sem jih, je zdaj dve leti od tega, če se ne motim. A reči moram, da mi je bil prebravšemu duh potrt, moči nekako polomljene in ne en blag čut vzbudil se mi ni, čutil sem se popolnoma potlačene. Zakaj? Ker sem videl strast tako grozno divjati, a človeka nasproti njej popolnoma onemoglega, ker sem videl junaka tako žalostno, nemo končati, niti en žarek ne zasveti, ki bi vsaj na konci razjasnil grozno življenje, maščevanju posvečeno, ki bi čitatelju dal vsaj nekaj upanja, da je zločinec spravedel svoje hudodelstvo in se poboljšal, da bi junak vsaj tako z vestjo in z Bogom spravljen ločil se od svetá! Vse mogoče, vse lahko resnično, vendar pa črno, grozno, usodno! In tak roman smatra se za enega najizvrstnejših v slovstvu slovenskem!

Vendar pa nikakor ne misli, da hočem s tem

morda Jurčiča pred vsemi drugimi dolžiti usodnega fatalizma. Nikakor ne. V njegovih spisih vendar še nahajaš dosti zdravih nazorov in nikdo ne bo mogel trditi, da se je načelno zarotil proti krščanstvu in večnim zakonom pravstvenim. Zdi se mi, da imamo družih veliko hujših, kateri vedé in navlašč trosijo med nami pogubne panteistične doktrine (nauke). Ne bom govoril dosti. Takovim razen Stritarja pred vsem prištevam v obliki in jeziku najspretnjšega novelista, ki jih nahajamo v Dunajskem „Zvonu“: Emil-Leona. Da ti naravnost izjavim svoje mnenje o njem. Zdi se mi med vsemi slovenskimi pisatelji najljutjši nasprotnik in smešivec onih resnic verskih in нравnih, ktere so narodu slovenskemu najsvetejše. Njegove novele, kakor: „Valovi življenja“, „Potrgane strune“, „In vendar —!“ itd. dovolj pričajo, da moja trditev ni napačna. Ako hočeš videti, kako samooblastno in nesprosljivo osoda norčuje s človeškimi srei ter se veselí komedij, ki nastajajo iz tega njenega norčevanja, kako ona omami dušne moči, da zdaj živi v lahki blaznosti, potem se pa zopet povrnejo temni trenotki, tako, da je to, kar mi človeku imenujemo prosto voljo, gola domišljija, ker

dovoljenje „Länderbanki“, storil je to, kar se pri oddajanju pravic drži načela, more li on, ki prevzame kako delo, to delo tudi dovršiti in ima li tudi potrebnih denarjev zato?

Oglasili so se še Herbst in Richter, potem pa je Neuwith silno ropotal in se hudoval nad kupčijskim ministrom ter nad Länderbanko, ali vedilo se je, da se jezi samo zaradi tega, ker dotičnega dovoljenja ni dobila kaka druga banka, ampak ravno Länderbank, ki je Neuwith ne more videti na koncu očesa. Konečno je šel celó med preroke in g. ministru napovedoval da sedaj sicer dobi zaupnico, a da bo prišel dan, ko mu bo ta še jako presedala.

Kjer velja ministre pestiti, ne sme zaostati naš blažen Rus. Tudi danes bil je jako srborit, ter s smešenjem g. ministra in njegovih besed skušal doseči, kar z dokazi ni bilo mogoče. Pomena vredne bile so pa njegove besede, s katerimi je opravljal očitno spoved, rekši, da je njegova stranka veliko grešila, a sedaj spozna svoje grehe in zmote ter skuša popoboljšati, kar je prej zakrivila. In prav je imel, da je to storil, ker sicer bi se mu bilo lahko očitalo, kako pač more komu očitati nepošteno ravnanje, ko je bil nekdanj sam v opravičnih svetih nekterih propadlih bank, ki pač niso gledale na to, da bi bile varovale premoženje delničarjev.

Ko je spregovoril še poročevalec Hladik, bil je predlog Neuwithov, ki je obsegal nezaupnico za kupčijskega ministra, zavržen, in napad levčarjev sramotno odbit. Čutili so ta vdarec in si še niso upali zahtevati, da naj se glasuje po imenih. Z desnico glasovali so tudi nekteri poslanci Coroninjevega kluba. Ob petih naznanil je g. predsednik dr. Smolka, da sklence sejo.

## Avstrija in katolicizem.

(Konec.)

Avstrija in ne Rusija zamore osrečiti Balkan in evropsko Turčijo z moderno civilizacijo, ker omika ondašnjih narodov dospela se je že skoraj nad površino one kulture, ki se povprečno nahaja v provincijah ruskih, ali pa vsaj stoji le malo pod njo. Avstrija, kateri ni bilo dano ustanoviti jednostno germansko državo, lahko organizuje federativno državno vez, kajti za to ima gotovo več zmožnosti in poklica, kakor centralistična, avtokratična Rusija. To načelnitvo avstrijskega cesarja nasproti Nemcem, Čehom, Poljakom, Ogrom, Rutenom, Rumunom, Grkom, Turkom itd., je namreč le tedaj mogoče, ako se ne krati narodom obstoječih pravic, ako se ne trga podanikom svetinj, za ktere bje gorko srce pripravljeno žrtvovati za nje tudi življenje. Rusi pak s svojim vladnim sistemom bi težko varovali samostojnost posameznih narodov, Avstriji je to veliko lažje. In ljudstva na Balkanu v resnici svojo pozornost obračajo le na Avstrijo, ktera si je posebno po Berolinskem kongresu brez dvoma največ vpliva pridobila na polotoku, bodisi v stratežnem, geografičnem, kupčijskem ali političnem oziru. Slične razmere so bile med francosko državo in Nemčijo pred Verdunsko pogodbo 1843. Bili so tu sicer različni narodi, različni po jeziku in običaji, ali nekaj so vendar imeli skupnega, namreč: vero. Ta

je bila duševna vez, ktera je družila nasprotna značaje v mišljenji in delovanji; vera bila je duh, ki je dajal na rahlo sklenjeni državi še le pravo življenje, dajal skupini posameznih delov podobo enotnega in celotnega. Moder vladar je toraj skrbel, da se prebliževanje nasprotnih elementov na verski podlagi povspesuje, ne samo kot kristjan, kot katolik, ampak tudi kot državnik. Z vspehom pa je zamogel to storiti le potem, če se je lotil dela opiraje se na pomoč in oblast papeško. Danes papeštvo kot političen zaveznik v zapadni Evropi nima pomena, pač pa v Avstriji (Cislajtaniiji), kjer je od 22 milijonov prebivalcev 18 milijonov katolikov. Slovanska Avstrija, ki se ima ustanoviti na slovanskih tleh sedanje Avstrije in Balkana, se mora bistveno razločevati od Rusije, če noče politika njena zapasti ruskemu panslavizmu. In ta prepad med prvo in drugo dela ravno vera. Sicer sti obe državi slovanski, ali tu imamo Slovanstvo rimsko-katoliško, tam pa grško-rusko. Da se Rim v Avstriji enako poteguje za interese politične — ob enem cerkvene — kakor je nekdanj storil na ljubo Karolingom, odpre se njegovemu delovanju gotovo široko polje na iztoku, kjer bi v novo ustanovljeni državi gledé veljave in oblasti lahko zavzemal prvo mesto v Evropi. Iz vsega tega se razvidi, kako potrebna je edinost med vlado avstrijsko in papeštvom, ker to namreč tirja politika, zahteva doslednost, tako, da brez vzajemne pomoči bi ves trud dobrih sadov ne mogel obroditi. Naj se govori toraj v prihodnje o umetničarski Italiji, racionalistični Franciji, realistični Angliji, o historični Nemčiji, avtokratični Rusiji — a o rimsko-katoliški Avstriji.

Tako piše še živeč v sovražnem taboru, prusk protestant. „Deutsche Ztg.“ je to precej razklicala po širokem svetu, kakor Bog vé kako novost, češ, v Avstriji se bode napravilo zavetišče in branišče rimskemu stolu in katoliški cerkvi.

Da, branišče in zavetišče! Toda ni je treba še le napravljati, ker to je že sedaj, akoravno slepi protivniki tega nočejo spoznati. Avstrija je, je bila eminentno katoliška država in mora biti tudi v prihodnje; avstrijski vladarji so že od nekdanj nosili prapor katoličanstva boreč se za pravico in resnico, nosili ga bodo tudi za naprej. Ko je za časa tridesetletne vojske bril neverstva vihar, ko se je vse klanjalo sili; kdo se je tedaj upal vstavljati groznemu navalu razun hiše Habsburške, komu drugemu se je zahvaliti, da se je ohranil katoliški značaj monarhiji, kakor modremu, kedar treba strogemu postopanju kronancev avstrijskih. Napor je zmagal, slavno in zmagonosno je šla iz boja Avstrija in cerkev katoliška. To dvoje je bilo vedno v tesni zvezi med seboj, zato ne trgajte politiki narazen, kar so spojila stoletja! Avstrija bo katoliška, ali pa je ne bo. Naj bi vendar enkrat to umeli vladajoči krogi.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 19. decembra.

### Notranje dežele.

Narodno življenje jelo je tudi na *Moravskem* krepkeje poganjati in razvijati se in čem silneje ondi

Nemci pritiskajo na Čehoslovane, katerih je v deželi 70%, tem krepkeje dvigujejo Čehoslovani glave zavedajoč se, da je zemlja, na kateri živijo in kjer so se rodili že od zdanj njihova last. Da bi narodnem življenji dal nekoliko duševne podpore, podal se je tje kaj znani voditelj češkega naroda, dr. Rieger, in je Moravane pozival, naj se poprimejo nasproti 30% nemškemu nasilstvu večje odločnosti, naj postanejo trdnejši in trši proti nemškemu navalu kakor so do sedaj bili. Vsi Čehoslovani morajo tudi dejansko pripoznavati jedno skupino in ta je Češka; krajevni izrazi in domači nazori, da je ta češki Moravec, oni poljski ali češki Šlezijan, morajo popolnoma zginiti. Le dve narodnosti slovanske krvi bivate po severnih pokrajinah naših ti dve ste: Lehovi in Čehovi potomci, t. j. Poljaki in Čehi in v te dve morajo se razdeliti prebivalci Češke, Morave in Šlezije. Nepopolisljiva potrpežljivost, ali bolje rečeno brezmerna malomarnost in pohlevnost slovanskega značaja povzročila je tudi po Moravi, da se morajo sedaj Slovani ondi za svojo vlast s privandranimi Nemci boriti za vsako ped zemlje, ktero so že davno davno posedali njihovi očetje. Tako nadalje ne sme več biti. Narodna solidarnost rešila bo tudi Čeha po Moravskem nemškega nasilstva, kakor so se ga oprostili Čehi doma. Pred vsem pa bo treba v dosegu tega več čeških srednjih in višjih šol raznih strok za moške in ženske, preden se bo to doseglo. Kdor ima šolo, ima tudi bodočnost, je za Moravo ravno tako veljavno, kakor za nas Slovence.

*Avstrijska trgovina na morji* gré vedno bolj rakovo pot, in to ne morda lani in letos, to nazadovanje čuti se že dobrih deset let! Prvo vpitje, da Trst propada, zagnali so časniki in med njimi tudi slovenski listi nekako sedemdesetega leta in od tada nismo še imeli leta, da bi se bili časniki pohvalili: Trst napreduje! Ne, Trst še vedno propada in bo še propadal tako dolgo, dokler bo naša in njegova prekmorska trgovina edino in izključljivo le v rokah Lloydovih. Lloydovo parobrodno društvo je vzrok propada avstro-ogerske pomorske trgovine; enostranski in visoki tarifi, postarni, počasni in okorni parniki so vzrok, da promet blaga od leta do leta pojema; da si notranja Avstrija, posebno pa njene severne dežele svoje kolonijalno blago vse preko Nemškega naročajo, če tudi je ta pot iz nekterih prekmorskih krajev, kakor so n. pr. na najskrajnem iztoku ležeče pokrajine kitajske, japonske in sploh azijske, blizu 2000 milj daljši memo onega v Trst, vendar pa blago trgovcem po tem potu prejemanu ceneje pride, kakor preko Trsta. Država pa to parobrodno društvo vsako leto še podpira in tako naravnost, če tudi posredno, podpira propad Trsta. Madjari so to že sprevideli in si prizadevajo pomorski promet v adrijskem morji na Reko napeljati, kar se jim je že deloma posrečilo. Nam je v tem oziru pač vse jedno, ali gré prekmorsko blago skozi Trst ali skozi Reko v notranjo Avstrijo, samo da gré in gré skozi obe mesti, kajti zadosti ga je za obe, ako bi dotična parobrodna društva razumela vpeljati tako pomorsko politiko, ktera bi blago iz vseh prekomorskih krajev za Avstrijo namenjenih, nase vlekla in to bi morale biti primerno nizke tarife in pa novošegni hitro-vozni parniki. Dokler pa tega obojega ne bo pri Lloydu, bo Trst vedno bolj hiral in propadal, Reka pa, ki ima svoje parobrodno društvo, ki je pod pokroviteljstvom ogerskega kraljestva, se bo pa od dne do bolj razvitala. Na avstrijski državi je ležeče, in njena sveta dolžnost je, da reši Trst pogina. To se bo pa le zgodilo, ako vzame Lloyd v svoje roke. Milijone goldinarjev stal jo je že do sedaj podpore in jo bo še, ako on v rokah ostane, v kakršnih je sedaj; pri vsem tem pa bo Trst poginil, kakor gotovo je njegovo stanje od leta do leta slabeje. Proč toraj z monopolom, proč s podporo škodljive in sebične pomorske politike. Vlada naj stopi na mesto, kjer so sedaj privatne malomarne roke in kmalo bo

nič se navalom slepe osode ne vstavlja, ona sama vse v človeku goni in giblje, kakor pomorska sapa valove na morji, ako hočeš zvedeti, kako te osoda žene k obupu in samoumoru, v prepad črne smrti, beri le Leonove novele in zagotovim te, da noben drug pisatelj slovenski ti ne bo tega bolje povedal. Da, goli panteizem je to, dobro študiran panteizem, ki vniči individualnost človekovo in vse reči spoji v eno substancijo (tvarino), ktera se vso večnost razvija in spreminja, iz ene prikazni prehajajoča v drugo. Ako kdo dvomi v tem, pa naj pazljivo bere naslednji odlomek iz Leonove novele: „Valovi življenja“ (Dunajski „Zvon“ 1877. str. 140.):

„Kdo sem? To vprašanje berem, dolgočasni moj signore, iz vsake gube na vašem obrazu. Pogledajte, jaz sem brezimna vila tega kraja, ha! ha! Nekedan sva že bila skupaj! Ali tadaj je bila prazna še ta zemlja, in komaj so se bile posušile vode po nji. Tedaj ste pa vi, signore Battista, plavali kakor razcveten lotos po mladih valovih komaj vstvarjenega Amazona in jaz sem kakor droben pisan in tudi komaj vstvarjen kolibri, kopala se v vašem cvetu, ter se v prvih močeh stvaritve veselila mladega življenja. Tik naju na produ, pristavila je patetično, pa se je

ljubi Bog trudil v potu svojega obraza in gnetil ilovico, da bi zgnetel tisto dolgočasno in pusto stvar, ki se zdaj imenuje človek, ha! ha!“

In prav radostno se je smijala.

„In že tedaj — danes je od onega časa preteklo kakih šest tisoč let, in vendar se vas še dobro spominjam — že tedaj sem storila obljubo, da se bodem zopet kopala v vašem cvetu, kadar se snideva čez šest tisoč let.“

Potem pa je molčé tesno na mojo stran prijezdila itd.

„Čez šest tisoč let se bodeva videla zopet!“ Ko pa sem vzdignil obraz, bila je že daleč tam na planjavi...

Kdo med temi vrstami ne bere osodnega panteizma? In pri takih nazorih veruj še kdo Boga, veruj večno življenje, zagovarjaj moralo, spodbujaj h kreposti sebe ali druge.

Toda kar je Emil Leon v Dunajskem, to isto je Tavčar v „Ljubljanskem Zvonu“. Vsakdo bo mislil, da sti to dve različni imeni enega in istega panteista. „Otok in struga“, „Gregor Matijčec“ itd., povsod vrača se kruta osoda, povsod obup, samo-

umor, izid komedije povsod žalosten, um in srce pretresajoč! Odlikuje se pa pred vsem povest: „Mrtva srca“, o kateri bom pa še pozneje kaj več spregovoril.

A kakor je vsakemu, kdor je le površno filozofije se učil, znano, panteizem dosledno izpeljan pelje do socializma in komunizma, vsako različnost in zasebno svojstvo ir imetje zanikajočega. In takih človeštvo osrečujočih komunistov tudi v našem slovu ne pogrešamo. Pred vsemi se vé, da je tudi Stritar, ki nam je soseben v svoji „Deveti deželi“ izvrstno naslikal nebesa socialistična. A Stritarja z večjo odločnostjo in doslednostjo prekosi Tavčar v „Ljubljanskem Zvonu“. V „mrtvih srcih“ kar očitno razvija načela, ktera morajo, ako se vresničijo, rušiti podlago, na kateri sloni naša družina in država. Evo, kako se smeši pravica zasebnega imetja:

„Na Vašem posestvu sem, gospod Lesovč“, izpregovori hladno, „kakor vidite. Morda Vam ne bode prav.“

Bogomir od zavidenja ne odgovori takoj. Mož ga je toraj poznal.

„Mimo Višave sem šel, in povedalo se mi je,

drugače. Avstrijska vlada je Trst že enkrat povzdignila iz nič na njegovo sedanje mesto; naj ga še enkrat, ravno sedaj je pravi čas za to!

### Vnanje države.

V Parizu je izšla knjiga o bodočih razmerah med *Avstrijo* in *Francijo*. Spisal jo je prvi tajnik francoskega poslaništva na Dunaji, vojvoda Abrantški. Pisatelj postavil se je v začetku svojega dela na stališče, katero Avstrija sedaj zavzema, na stališče avstro-nemškega prijateljstva in pravi, da to prijateljstvo ne more nikakor dolgo trajati. Avstrija poskuša nemško svojo obleko zameniti s slovansko in pristuden nemški živelj, ki je stoletja Slovane in druge zatiral dostikrat na silovit način, pričel se je umikati polagoma slovanskemu, in ne bo dolgo, da se mu bo popolnoma umaknil. Slovanska Avstrija je pa prijateljica Francije, ker mora ona naravna nasprotnica Prusiji biti, kajti vsi Slovani sovražijo germanizacijo, s katerim imajo že stoleten račun poravnati. Ni treba pozabiti, pravi pisatelj nadalje, da cela Prusija ni družega, kakor Slovanom izpuljena in od Nemcev tlačena dežela. Da se bo med slovanskimi Avstrijani Francosko sočutje bolj vtrjevalo, mora Francoska nemudoma vpeljati francoske konzulate v Pragi, Krakovem in Lvovu, po katerih se bode jela v naravnostni in neposredni dotiki med seboj razvijati poleg narodnega gospodarstva tudi narodna prijaznost in politika. To je znamenje časa, da je slovansko gibanje kljub krepkemu nasilstvu, ki se mu daje nasproti od vseh strani, vendar le že prodrlo državne meje avstrijske, in so ga tudi zunaj že opazili.

*Bismarku* se v svojem življenju ni še tako prigodila, kakor letos v nemškem državnem zboru, da bi mu bila opozicija klicala „Fort mit Bismark!“ (Proč z Bismarkom!) Bismark je namreč rekel, da so mu pri vodstvu zunanje politike že moči opešale in da potrebuje za podporo ravnatelja. Temu novemu uradniškemu imenovanju so se pa posebno socijalisti brez ozira na Bismarkove obče za služe za socijaliste sploh kaj krepko postavili in je poslanec Vollmar rekel, da je beda med narodom že tolika, da pač ni mogoče več privoliti v napravo nove službe, ki bi svojih 20.000 mark veljala. Bismark se je sklicaval na to in na ono, toda vse skup mu ni nič pomagalo. 70.000 števil je na leto, ki se jih v uradu zunanjih zadev nabere in vse bi moral kancelar prebrati. To ne gré, je nemogoče in on se mora zanesti na svojega ravnatelja. Moja starost tega več ne prenaša. Dobra zunanja politika zabrani mnogokrat vojsko, ktera še veliko več denarja pobere. Klicanje „proč z Bismarkom“ je zastoj, vendar pa popolnoma sposobno, da mi življenje greni. Le toliko Vam povem, da s sedanjim osebjem ne morem nič več dela zmagovati. Ko je prišlo do glasovanja, je Bismark s svojo zahtevo propadel z 141 proti 119 glasovi. Proti njemu so se dvignili prostomisljaki, socijalisti in centrum; za predlog so pa glasovali konservativci in narodno liberalci. O tem glasovanju jadicuje Bismarkov list, kako daleč da je na Nemškem že prišlo z domoljubnim mišljenjem; kako da se povsod steguje nek strankarski duh na površje, ki bo združeno domovino nemško v njenih temeljih pretresel, ako ga ne bo vlada s krepko roko brzdala. Nemci bodo morda potem obžalovali, ko bode že prepozno, da so tako radovoljno poslušali zapeljive besede strankarjev, ki jih bodo treščile v pogubo. — Kaj pa se je Bismark do sedaj brigal za katolike? Sedaj še le pričelo se mu bo nekoliko povračati, kar je sploh huđega storil katoliški cerkvi in če pojde še dolgo tako dalje, ne bo več dolgo, da bo železni kancelar pred zatirano katoliško cerkvijo še klečeplazil, ker jo bo potreboval.

Iz *anarhistične pravde* v Lipskem je danes le pičlo novic došlo. Zatoženec Rheinsdorf pravi, da je nedolžen, popolnoma nedolžen pri tem hudodelstvu, če tudi ne taji, da bi ne bil anar-

da je prišel mladi gospod. In sedaj menim ste Vi to. Morda Vam ne bode prav.“

„Bog ne daj, da bi Vam kratil veselje, vživati božjo prirodo.“

„Božjo prirodo!“ vzklikne, „božjo prirodo! Prav ste dejali. Glejte, častiti gospod Lesovč, če midva reč pazljiveje pregledava, imam ravno tisto pravico kakor Vi, ležati tu v mehke mahu ter zreti proti visokemu gospodarju, kteremu iz rok se je izlila vsa stvaritev. Božja priroda! Ali sedaj so jo s silo iztrgali božji roki, obvili jo s svojimi capami. To pa imenujejo pravico, imetje, jus.“

Toraj „pravica, jus“, to so cape! Čujte Slovenci! Res, potrpežljivi Slovenci! In mož, ki je tako govoril bil je „barbaričen komunist“, kakor se sam imenuje v povesti. In vendar mož, ki je tako govoril, ni bil morda našemu povestničarju kak neumen sanjač, ampak „napravljaj je njegov obraz z duhovitimi svojimi črtami in z visokim mislečim čelom vtis, ki se ga Bogomir ni mogel znebiti.“

(Dalje prih.)

hist. Zatoženec Bachmann pa pravi, da je res poskušal v Elberfeldu dinamit zažgati in tudi o Rheinsdorfu marsikaj obelodani, kar mu ne bo ravno na hvalo. Predsednik Rheinsdorfa vpraša, če li anarhizem napade z dinamitom na kronane glave zapoveduje, da bi z njimi dosegli svoje namene, pravi le-ta, da ne, temveč je vsakemu anarhistu na voljo dano, da se posluži pripomočkov, ktere za najboljše pripozna. Popoldne je pa Rheinsdorf že nekaj obstal, da se je vdeležil poskušane napada in silno razdražen pravi, da se morajo delavci sami rešiti iz sedanjega neznosnega položaja. Boj za volitve je bedarija, pač pa nam bo pomagala „propaganda izvršenja“ (umor, rop in poboj) kajti namen posvečuje sredstva, le rahločuten človek ne sme biti. On je kot anarhist že to svoje storil. Tudi pripozna, da je Rupscha in Kuchlerja zapeljal in pregovoril, ter jima je dinamita preskrbel in naročil, kako in kje naj ga rabita. Ko bi ne bil zbolel, bi bil napad na nemškega cesarja, cesarjeviča in na generale sam izvršil. Ko ga predsednik vpraša, ali se spozna krivega hudodelstva, pravi Rheinsdorf: „To bote vi določili, kajti to je vprašanje oblasti. Dajte nam armado v roke in položaj se bo naenkrat obrnil.“

*Francozom* jel je Tonkin menda že silno presedati, posebno od kar so se jeli Kitajci krepkeje na noge postavljati. Angleži so se jim bili ponudili za posredovalce, kakor smo že poročali, pa se menda vse razbilo. Francozom za Tonkin sedaj pač ne bo družega kazalo, kakor ali se Tonkinu za vedno odpovedati in z vsem, kar imajo ondi svojega, proti domu obrniti se, ali pa doma toliko vojakov na noge spraviti, da bodo v Tonkinu vedno bolj jih nadlegovajočim Kitajcem kos. Kredita za to jim je kamora privolila 59 in pol milijonov frankov. Vsled najnovejših poročil so se menda tudi že odločili, da bodo od raznih polkov toliko ljudi za Tonkin odločili, ktere bodo potem v eno celoto združili, kolikor jih bo ravno potrebno za ondašnje obrambo. V napadanje se pa sami ne mislijo nič več spuščati. Toliko je gotovo, da bode sedaj že več kakor 15.000 mož treba, le da bodo ondi red vzdržali. Francozi bodo zdaj še le prav za prav spoznali napačno politiko oprezovanja in vednega odlašanja. Vse bi bilo lahko drugače, ko bi bili takoj od začetka krepko prijeli Kitajce za kite, kar so pa iz strankarstva opustili morali, kajti v Parizu so si bili prvi možje, ki imajo o tem govoriti, navskriž. Ako se jim ne posreči v Tonkinu, zná jim tudi doma spodleteti, kajti sedauja vlada nikakor ne stoji na trdnih nogah. Na vso nesrečo pa še več nego 15.000 delavcev za kruhom vpije. Posledica vsega vtegne biti: Zmaga v Tonkinu — mir doma; v Tonkinu pa tepeni, zná jo doma revolucijo oživiti.

## Izvirni dopisi.

**S Krškega**, 18. decembra. (*Veselica za „Narodno šolo“*.) V dan 14. t. m. smo imeli pri nas občni letni zbor „bralnega društva“. Z izidom smemo zadovoljni biti, kajti razun dveh starih odbornikov (g. predsednika dr. M. in g. denarničarja Š.), so se v odbor volili trije delavni gospodje: K., M. in V. Ti so nam porok, da se bode društveno delovanje zopet oživelo. Želeti bi bilo toraj, da bi se kmalo priredila kaka zabava — osobito zdaj, ker imamo tako dolge zimske večere. Tudi „Krški slavčki“ so nekako potihnili... Mar je temu kriva zima kali? Novi odbor si bode gotovo prizadeval po vsi moči, da bodo društveniki prej ko mogoče zopet čuli vrle domače pevce. Vsaj vsi dobro vemo, da je le tam veselje doma, kjer se lepo poje. Ako se to doseže, bode h krati društveno življenje na Krškem drugačno postalo.

Kakor sem čul iz najzanesljivejšega vira, je novi odbor sklenil na predlog novega g. odbornika V. in željo g. poverjenika „Narodne šole“ napraviti posebno veselico v prihodnjem meseci na korist „Narodne šole“. Ta vkrep zasluži očitno pohvalo, ker iz tega se vidi, da ima novi odbor srce za tolikanj koristno napravo, kakor je omenjeno društvo. Isto tako naj bi tudi druga enaka društva po Slovenskem delovala za povzdigo „Narodne šole“, kajti ravno ta dandanes mnogo podpore potrebuje. Mislim, da druga slovenska mesta in trgi ne bodo zaostali za neznatnim Dolenjskim mesticem — „Krškem“. Rojaki, na noge toraj, da ne bo prepozno!

Program naznanjene veselice bodem pozneje poročal. Prva društvena veselica pa bo na Silvestrov večer. Živili!

## Domače novice.

(*Podučno berilo*) v „Katoliški družbi Kranjski“, ktero imajo njeni udje vsako sredo zvečer od 7. do

8. ure v društvenih prostorih, dokončal je pred prazniki preč. g. msg. Jeran. Berilo je bilo času jako primerno in zanimivo ter se je končalo za staro leto preteklo sredo-večer z opisovanjem krajev rojstva našega Odrešenika, ktere je preč. gosp. msg. Jeran sam videl. Zabavno berilo prične se zopet v sredo po sv. treh kraljih.

(*Č. g. Jožef Lesar*), duhovnik v višjem izobraževalnem duhovskem zavodu pri sv. Avguštinu na Dunaji, dovršel je danes, kakor se nam od ondot poročá, svoj zadnji rigorozum (preskušnjo) iz morale in pastore, ter bode okolu konca meseca februarja promoviran za doktorja bogoslovja. Učeni spis, ki ga za to priliko pripravlja, obravnaval bo zidanje babilonskega stolpa in zmešanje jezikov.

(*Zanimanje za „Narodni dom“*) je tem živahnejše, čem bolj poteka čas in se bliža sv. Silvester, kedar bodo izžrebani dobitki, kteri so jako mnogovrstni in dragoceni. Temu se bo jako lepo prilagla zlata remontoir-ura, onemu se bo pa prav, kakor bi bila zanj narejena, podala zlata težka verižica; tretji si bo roke mel od samega veselja, zvedevši, da je zadel veliki dobiček vreden 1000 goldinarjev, s katerim bo lahko 24 prijateljem pri mizi postregel, češ, jako so po ceni! Tu se bo eden veselil nad krasnimi poljedelskimi stroji, ondi bo pa živinorejec smehljal po križi pogladil zadeto telico. Ta gospá si bo jako zadovoljna vdela zlate uhane z briljanti vtrinjajočimi se kot živ ogenj, ona se bo zopet prav po tistem smehljala prekrasnemu namizju za 12 osob, ki je za pičlo ceno, za en goldinar k njemu prišla. Koliko je pa še drugih dobitkov, ki sicer niso, Bog zná, kolike vrednosti, vendar-le pa še vedno tolišni, da bode tudi najmanjši vsakega prav srčno veselil. Le še dvanajst dni in marsikdo bo iznenadjen, toliko sreče se mu bo vsulo v naročje, kdor bo imel pravo srečko za „Narodni dom“. Naj toraj, kdor taistih še nima, takoj po nje pošlje, kjer vé, da jih imajo, če pa drugod ne, v Ljubljani jih povsod dobi. Le en goldinar, dragi rojaci priloži naj vsakdo na žrtvenik domoljubja in svota za stavbo „Narodnega doma“ bo skupaj. Sedaj pa pridno po srečkah!

(*Šišenska občina*) kupila je tucat srečkov za „Narodni dom“, ki bodo že na sv. Silvestra dan vlečene. Vivat sequens!

(*Seznam dobitkov*) efektne loterije, prirejene na korist društvu „Narodni dom“: Kaseta z namizno opravo za jedila in desert za 24 osob, potem žlica za torto, sladkornjak, klešče za sladkor, žlica in vilice za salato in solnjak — vse iz čistega srebra, vrednost 1000 gld.; koleselj in konj s popolno opravo, 500 gld.; kaseta z namizno opravo za jedila in desert za 24 osob, potem žlica za torto, sladkornjak, klešče za sladkor, žlica in vilice za salato, solnjak — vse srebrno, 500 gld.; zlata remontoirna ura z verižico, 250 gld.; lišp za dame in sicer broche, uhani in zapestnica z briljanti, 250 gl.; kaseta z namizno opravo za jedila in desert za 12 osob — vse srebrno, 250 gld.; Zugmayer-jev plug, brana, čistilnica, prepeljiva mlatilnica z mahalom, 250 gld.; remontoirna ura za gospode z dvojnimi pokrovcem, 100 gld.; zlata ura za gospé z verižico, 100 gld.; harmonij, 100 gld.; briljanten prstan, 100 gld.; lovska puška, prima bernard-damaščenka, z zapahom, lesenim kopitom in fino rezbarijo na njem, 100 gld.; kaseta s srebrno namizno opravo za jedila za šest osob, 100 gld.; trijer, 100 gld.; 3 telice pingavskega plemena po 100 gld.; veliko viseče ogledalo; salonska ura; ura z nihalom; žitna čistilnica; slamnerezni stroj; ura z nihalom; 3 puške risanice z dvojnimi zaklepom; 4 potni kožuhi; 8 zlatih remontoirnih ur; 4 briljantni uhani; 2 lišpa in sicer zlati brochi in zlati uhani; medaljon z briljanti; križec z briljanti; 5 zlatih verižic; zlata zapestnica; 2 srebrna svečnika; popolna namizna oprava za šest osob iz kitajskega srebra; popolno namizje iz porcelana za 12 osob; popolna steklena posoda za 12 osob; slika, barvotisk; 2 svečnika iz kitajskega srebra; 2 popolni namizji za 12 osob; 2 popolni umivalni pripravi; 2 vazi; doprsna kipa Nj. Veličanstva cesarja in Nj. Veličanstva cesarice iz terracotte; doprsna kipa Nj. ces. Visokosti cesarjeviča in Nj. ces. Visokosti presvitle cesaričine; 2 pivni opravi za 12 osob; 2 salonski uri z nihalom; 4 Zugmayer-jevi plugi; 12 zlatih remontoirnih ur; 4 zlate ure za dame; 2 zlata prstana; 2 zlata uhana; zlat medaljon; 2 zlati verižici; garnitura zlatih gumb za srajce; 2 daljnogleda; 12 srebrnih nožev in vilic v etui; 2 tobačnici iz tulskega srebra; čaša iz srebra; daljnogled. — Razen tega pa še 2149 kupljenih

dobitkov (srebrnih žepnih ur, zlatih prstanov, uhánov, medaljonov, urnih verižic zlatih in srebrnih, granatnega lišpa in mnogo toaletnih in galanterijskih predmetov) po 10 gld., 5 gld. in 2 gld. 50 kr., ter mnogo tacih, ki so jih posamni domoljubi že obljubili darovati. — Žrebanje bode dné 31. decembra 1884.

(*Streljanje s topovi.*) Opozarjamo na to p. n. občinstvo, da se ga ne straši, mislé, da strelj naznanja požar. V nedeljo 21. t. m. bo že zgodaj zjutraj strel naznanoval slovesnost blagoslovljenja novih zvonov za cerkev presv. Sreca Jezusovega.

(*„Slovan“*) se bode ob novem letu spremenil gledé izhajanja, oblike, vsebine in lastništva. Izhajal bode na mesec po dvakrat in to na 1. in 15. vsakega meseca v veliki osmerki po dve poli obsegajoč. Prinašal bode poleg slovanske politike tudi leposlovstvo v pesni in prozi. Za solastnika pristopi mu g. dr. Tavčar. Cena za Ljubljano ostane pri starem, zunanji naročniki bodo pa plačevali po 4 gl. 60 kr. Za dijake je znižana cena po 3 gl. 60 kr. Vsak list, pravijo, bo imel po tri slike, ki ne bodo slabeje, nego so v nemških listih.

(*Star papir*) se bo prodajal v ekonomatu tukajšnjega c. kr. finančnega ravnateljstva na debelo. Kdor bo več ponudil, tisti ga bo pa dobil. Je ga pa 1867 kilogramov.

(*Zblaznil je*), kakor „Laib. Ztg.“ poroča, na Dunaji tjekaj iz Kranja došli mizarski pomočnik Jakob Notar. Prijeli so ga na cesarskem dvoru predvčevanjem, kjer se jim je sumljivo obnašal in so ga poslali na policijski komisariat v notranjem mestu. Ondi so ga spoznali da nori in so ga oddali na kliniko za duševno bolne v splošni bolnišnico.

(*Sulico namesto križa*) nesli so v Sevnici pri pogrebu znanega brezverca Kaučiča. Hvalil ga je nek luteranski pastor, kako — ne vemo. Glantschnigg iz Celja je jokal po zgubljenem bratu brezvercu; zvečer so pa na spomin ranjcega menda „salamandra ribali“.

(*Kozé*) jele so se že po Krasu širiti. Kakor „Tr. Tagbl.“ vé, jih je po Lokvi, Stanjelu, Nabrežini in Komnu že veliko zbolelo. Čuda ni, kajti prebivalci teh vasi so s Trstom v vedni dotiki in so jih kaj lahko od ondot domu zanesli.

## Ljubljanski anarhisti pred sodnijo.

(Dalje.)

Pa tudi obrtniško društvo hotli so anarhisti zase pridobiti, kar se jim pa ni posrečilo in so zaradi tega iz njega izstopili. Pridobili so si tudi časnikarstvo. Ustanovili so si „Ljudski glas“, ki je prvič izšel na 1. maja 1882 in že na 4. maja pritoži se Železnikar, da list prepohlevno piše. Na 7. maja izjavil se je Tuma: „Ljudski glas“ naj gré spat, ako noče drugače pisati. Sploh je bil list v takih razmerah, da ga tiskar ni hotel nič več tiskati.

Občni zbor na 12. avgusta je sklenil, da naj se „Ljudski glas“ opusti, temveč so se pa sedaj zatoženci v društvu dela poprijeli; vrh tega sta bila Tuma in Železnikar protipostavna članova društva. Leta 1883 poskušala je zmerna stranka, da bi si bila pridobila veljavo v društvu, toda zatoženci, posebno Tuma bili so ji silno nasprotni in le za anarhistovske liste „Radikal“ in „Zukunft“ itd.

„Zukunft“ je list, ki ga navadno le trije berejo, in to: stavec, korektor in državni pravdnik, od ktere lista malokdaj pride tudi v tretje roke. Petdesetkrat je bila zaplenjena v prav kratkem času zaradi razžalenja Veličanstva, kalenja javnega miru itd. Vredniki njeni so sami že po večkrat kaznovani hudodelci. Enaka kakor „Zukunft“ je „Freiheit“ gledé „propagande delovanja“ državni pravdnik kaže na očividni vspeh tega najnovejšega posla anarhistov pri umoru in oropanju čevljarja Merstallingerja, umor pri Eisertu, bogoskrunstvo v cerkvi sv. Janeza Evangelista na Dunaji v Favoriten, umor Blöche in Hlubeka itd. Za izvršitev vseh teh hudodelstev pisala je „Zukunft“ naravnost, ter jih priporočala.

Da so se vsi zatoženci pripoznavali k temu programu, pravi državni pravdnik, je dokazano iz izjav prič in iz tega, kar so obdolženi sami pripoznali, če tudi so trdili, da niso razumeli, kaj časniki mislijo s tem. Gospodje porotniki bodo že vedeli, pri čem da so in to tem več, ako pomislijo, da so bili prvi štirje zatoženci glavni agitatorji za „Zukunftin“ program v društvu. Vse druge člane obdelovali so zatoženci tako, da, ko bi se jim ne bil napravil konec s silo, bi bili Ljubljanski delavci vsega zmožni postali. Železnikar se je posebno dostikrat obnašal kakor pravi komunisti. Umor ruskega cara pozdravil je z glasnim „živio“. Zveza z anarhistom Jakob Waitzom je nov kamen, ob ktere ga se državna oblast

spodtika, posebno, ako pomislimo, da je po shodu v St. Vidu jela „Zukunft“ ožreje pisati. Železnikar je pisal v „Zukunft“ o demokraciji po nazorih „Freiheit“ in po lastnih, če tudi on pravi, da jih je posnel po francoskih listih. Popolnoma toraj odpade dvomljivost, in je gotovo, da so se zatoženci vdeležili zločina, ki ves na prevrat vsega obstoječega kaže. Železnikar se je zakrivil tudi še v drugem oziru. On je kalil javni mir odobravajoč umor ruskega cara Aleksandra, kakor so priče dokazale. Tudi je zatoženec v monarhični državi večkrat klical „Vive la Republique“, ter se je tudi v knjigah za tujce s tem geslom večkrat podpisoval. Takoj pa, ko so ga prijeli, potrgal je nekdo dotične liste iz omenjenih knjig.

Gledé najdenih prepovedanih tiskovin v Tumovi drvarnici opira se državni pravdnik na izjavo učenca Potiska, če tudi Tuma taji, je vendar le dokazano, da je Tuma z njimi v dotiki, ker je drvarnica zaprta, ključ pa v Tumovi štacuni. Nadalje državni pravdnik primerja resničnost izjave prič proti neresničnosti zanikanja zatoženca, ki se je pri zagovarjanju vedno lovil. Gledé Železnikarja povdarja državni pravdnik dokazane zločine, gledé drugih pa le toliko, kolikor se je tu pa tam pokazalo v preiskavi. O Krieglju, pravi državni pravdnik, da je že to oznamjoče zadosti, da mu je društvo izreklo svojo zahvalo, kedar se je predsedništvu odpovedal. O Dhū nima družega, kakor le čine sumljivosti, na podlagi katerih osnuje in vzdrži zatožbo proti njemu.

Sedaj se oglasi zagovornik dr. Ellbogen z Dunaja. Iz vsake besede videti mu je, da mu zagovarjanje anarhistov ni že več nova reč. „V prejšnjih takih pravdah, pravi zagovornik je bilo povsod potreba socijalizem porotnikom še le razlagati, dandanes tega ni več potreba. Živa podoba socijalnega gibanja je Nemčija, kjer si državni kanceler zastoni glavo vbija, kako bi rešil socijalno vprašanje. In ni še davno, ko je naš cesar tudi izrekel važno besedo, da socijalno vprašanje k najbolj imenitnem dandanašnjem prišteva. Povsod in vedno bila je revščina in siromaštvo pri delavcu doma, novodobno je spoznanje delavčeve lastnega položaja in le v tem skupnem spoznanju leži „preosnova dela“.

Ali se nam je mar bati takega preosnovanja? Nikakor ne, temuž z veseljem bi ga morali pozdraviti, ker se vsi k nemu smotru nagibajo. Zatožba pa to zanika.

Zatožba je osnovana na obžalovanja vrednem razcepu med delavci. „Radikalno“ in „zmerno“ je tukaj popolnoma brez pomena. To ni še „veleizdaja“, ako društvo nekaj udov izobči, kateri mu hočejo mir kaliti. Sicer pa Sadnika niso izključili, ker je bil „zmeren“.

Toda povod tej pravdi ni ne „radikalna“ ne „zmerna“ stranka; naroden razcep v Nemci in Slovence med delavci je tukaj veliko imenitnejši in ta je bil povod, da je pravda nastala. Zagovornik potem nekaj hoče označevati narodne razmere naše, ali godi se mu, kakor slepec, ki hoče o barvah govoriti. Dalje poskuša zagovornik osmešiti razpravo državnega pravdnika gledé tako znanih anarhistovskih listov, gledé zgodovine društva, gledé stranske sobe društvene, kjer so domino in na karte igrali. Čudno se mu zdi, da so vsi delavci „zmerne stranke“ ob enem Slovenci in on iz tega sklepa, da je nemški delavec pred vsem drugim delavec, slovenski je pa najpoprej Slovenec in potem še le delavec.

Vladni komisar je večkrat Šturma pri javnih shodih očitno pohvalil, pravi zagovornik dalje, ter še več drugih važnih trenutkov omeni, pri katerih so se delavci za dobre državljane skazali. Dogodki, ki so se na Dunaji in v okolici godili, niso v prav nobeni zvezi z dogodki v Ljubljani, s to tožbo. Do sedaj ga ni še v Avstriji delavca, ki bi bil storil kako hudodelstvo v tem smislu. Stellmacher in Kammerer sta inostranca, ali vsaj zbog večletnega bivanja ondi avstrijskemu čutu popolnoma odtujena.

(Konec prih.)

## Telegrami.

Dunaj, 19. dec. Zginil je ravnatelj tukajšnje „Eskomptne banke“, Luka Jauner. Pogrešili so ga včeraj od 1½10 ure dopoldne; ker ga do večera ni bilo, objavili so ga redarstvu. Pri pregledu blagajnice pokazalo se je, da manjka gotovega denarja 1.509.000 gold., vrednostnih papirjev pa za 550.000 gold. skupaj toraj 2.059.000 gold. Poslednji pregled blagajnic je bil na 18. novembra in kakor pravijo vse v redu. Prijeli so tudi uradnika Kufflerja, ker so v njegovem stanovanju našli menjice za cel milijon goldinarjev, ktere mu je Jauner eskomptiral in niso niti pol solda vredne. Kdor bi Jaunerja prijel, plača se mu 2000 mark in 5% od svote, ki bi se še pri begunu dobila. Eskomptna banka izplačuje menjice, ktere se ji v velikanskem slogu odpovedujejo, brez razložka naj bodo že stečene ali pa še ne. Dunajska občina je napovedala eskomptni banki svoje ondi naložene štiri milijone.

Dunaj, 19. dec. Ravnatelj Jauner eskomptne banke se je včeraj popoldne med peto in šesto uro v Kierlingu blizu Klosterneuburga z revolverjem vstrelil. Pri njem so dobili le 24 goldinarjev. Kje je milijon gotovine?

Dover, 18. dec. Pri preiskavanju blaga včeraj iz suhega semkaj došlega našli so v zaboju, ki je bil zaznamovan, da ima lito železo, 200 funtov dinamita.

Barcelona, 18. dec. Dinamit se je razpočil v neki hiši pod stopnicami in je veliko škodo napravil. Ljudi ni nič pobil.

## Tuji.

17. decembra.

Pri *Malič*: Breslau, J. Singer, P. Hüttig, trgovci, z Dunaja. — Adolf Werner, trg. pot., z Dunaja. — J. Neumann, trgovec, iz Siska. — Jos. pl. Ducar, pravni praktikant, iz Ljubljane. — Moline, zasebnik, iz Tržiča.

Pri *Slonu*: Deutsch, Birner, Treumann, trgovci, z Dunaja. — Mali, fabrikant, iz Tržiča.

Pri *Južnem kolodvoru*: F. Venezian, trgovec, iz Trsta. — And. Spetzler, iz Ljubljane.

## Umrli so:

17. dec. Alojzij Zaje, natakarev sin, 1½ leta, Sv. Petra cesta št. 25, jetika.

18. dec. Marija Možina, šivilja, 28 let, Marijin trg št. 6, sušica.

V bolnišnici:

16. dec. Frane Tomažič, kajžar, 62 let, oslabljenje moči. Janez Burnik, delavec, 55 let, jetika. — Marija Ogrič, delavka, 28 let, jetika. — Janez Okosla, delavec, 46 let, jetika.

## Eksekutivne dražbe.

24. dec. 1. e. džb. pos. Jože Gorene, iz Zbur. Mokronog. — 3. e. džb. pos. Marija Pungercar iz Jelševca, 1552 gld. Mokronog. — 1. e. džb. pos. Andrej Šantel, 1350 gl. Postojna. — 1. e. džb. pos. Ana Judež iz Nove gore, 782 gld. 50 kr. Krško.

## Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

19. decembra.

|                                                 |               |
|-------------------------------------------------|---------------|
| Papirna renta po 100 gld. . . . .               | 81 gl. 80 kr. |
| Sreberna „ „ „ „ „ „ „ „ „                      | 82 „ 90 „     |
| 4% avstr. zlata „renta“, davka prosta . . . . . | 104 „ 05 „    |
| Papirna renta, davka prosta . . . . .           | 97 „ — „      |
| Akcije avstr.-ogerske banke . . . . .           | 842 „ — „     |
| Kreditne akcije . . . . .                       | 288 „ — „     |
| London . . . . .                                | 123 „ 30 „    |
| Srebro . . . . .                                | — „ — „       |
| Ces. cekini . . . . .                           | 5 „ 78 „      |
| Francoski napoleond. . . . .                    | 9 „ 76½ „     |
| Nemške marke . . . . .                          | 60 „ 25 „     |

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani se dobivajo naslednje knjige:

## Horae diurnae

Breviarii Romani.

Natis leta 1884 v Ratisboni.

Velikost knjige je 13 cm. in širjava 9 cm., tako da se dá pripravno v žepu nositi. — Cena vezani knjigi je: v finem črnem šagrinastem usnji z zlato obrezo samo 3 gld.; je pa tudi v bolj priprostim vezih v zalogi in sicer po 2 gld. in 2 gld. 40 kr.

## Graduale

de tempore et de sanctis juxta Rituum Sacrosanctae Romanae Ecclesiae cum cantu.

Natis leta 1882.

S pridevkom:

## Additamenta

ad Graduale Romanum sive Missae novissimae Sanctorum A. S. R. C. pro ecclesia universali praescriptae aut aliquibus locis concessae cum cantu.

Natisnjeno leta 1884.

Velja v pol-šagrinastem usnji 3 gld.

## Organum comitans

ad

## Graduale Romanum

a Haberl et Hanisch.

1884.

Velja v pol-šagrinastem usnji 7 gl. 20 kr.

**Poli-tura**  
(19) za  
**mobilije,**

ktere se lahko vsakdo posluži, da si zlika svoje stare mobilije, ki se že po prvem likanju svetijo kakor nove. Cena za vsako steklenico 1 gl. 20 kr. proti poštnem povzetji razpošilja

**L. Epstein,**  
Wien, IV., Getreidemarkt 17.

Tisk „Katoliške“ Tiskarne v Ljubljani.